

De Blaauwverver.

Door Mattie Bruining-Hoeksma.

www.mattiebruining.nl

m.bruining@chello.nl.

Toen ik op de site van 'Het verhaal van Groningen' keek:

http://www.hetverhaalvangroningen.nl/story/119?axelref_page=0

las ik daar het verhaal van de afscheiding; een aantal leden van de Nederlands Hervormde Kerk verliet deze kerk en stichtte de Gereformeerde Kerk.

Die beweging begon in het Noord-Groninger dorp Ulrum, in 1834, onder leiding van ds. Hendrik de Cock.

Een voorvader van mij was hierbij aanwezig. Over hem is een feuilleton geschreven door Ds. J. Kok 'De Blaauwverver'.

Hieronder een samenvatting van dit verhaal. Het gaat over Claas de Wit, mijn voorouder via mijn moederskant.

Moeder Menke Sierds de Wit (* 1758-±1801) woonde met haar twee zonen:

Claas (* 09-10-1777) en Pier (* 1779) in Franeker. Ze had een dochtertje verloren.

Haar man Dirk was zeeman op een koopvaardij schip 'De Meeuw' en was op weg naar Indië vermist op zee.

Claas werkte in de zaak van Mijnheer Van Tuinen, een wolhandel, wolkammerij, spinnerij en blauwververij.

Menke werkte er als werkvrouw en spinster. Toen er oorlog kwam met Engeland, meldde Claas zich aan bij de Nederlandse vloot (in 1795). Hij kwam aan boord van het fregatschip de 'Medemblik', als koksmatje. Eén uit de vloot van 16 oorlogsschepen.

Tijdens een drie uren durende zeeslag had de Engelse vloot de Bataafse geheel overwonnen. Claas was gewond aan zijn been, en ziek geworden. Het schip werd buitgemaakt, maar raakte op drift. Het dreef in oktober 1797 aan op Walcheren. Zo werd Claas de Wit gered.

Hij kwam terecht in de marinekazerne te Hellevoetsluis (tegen zijn zin).

Een brief uit Franeker bracht droevig nieuws: z'n broer Pier, die als scheepsjager werkte, was verdronken. Om z'n moeder te troosten deserteerde hij uit het leger.

Voordat hij haar bereikte, kreeg hij het bericht van haar overlijden.

Claas had een andere naam aangenomen, omdat hij als deserteur misschien gezocht werd. Na omzwervingen komt hij terecht in Havelte. Hij werkte als 'snieder' (kleermaker) Na een poosje trekt hij verder om zelf een zaakje op te zetten. Via familie van hem, de burgemeester van Winschoten, Lammert Alberda, komt hij rond 1801 in huis bij 'Wietskemoei'. Onder de naam Claas Pothuis begint hij als kleermaker, in Winschoten.

Hij trouwde, onder z'n valse naam, te Winschoten op 19-01-1803 met Foske Okkus van der Laan geboren 1767 te Midwolde -27-03-1843 te Marum, zij was weduwe van Lucas Blies en had twee dochtertjes: Grietje gedoopt op 15-02-1795 te Winschoten op en Berendje 06-01-1799 overleden te Pieterzijl op 14-04-1886. Getrouwd met Gerrit Reinders Noordhof.

Binnen een jaar na hun huwelijk wordt hun zoon geboren: Lammert Alberda, genoemd naar de burgemeester, als dank voor zijn hulp.

In 1813 durft Claas met z'n eigen naam voor de dag te komen en wordt z'n huwelijk als echt erkent.

(Uit de huwelijksakte uit 1803 op www.allegroningers.nl blijkt dit niet, daar staat hij gewoon met z'n eigen naam.)

In 1814 moeten ze hun gehuurde woning verlaten en huurt Claas hals over kop een herberg 'Het roode Paard'. Dat leven bevalt hen niet en na een jaar vertrekken ze naar Grootegast waar ze bij een mede deserteur Fokke Everts van Bolhuis aankloppen. Ze wonen daar een poosje in het armenhuis. Claas gaat eieren en boter kopen en daarmee naar de markt in Groningen. Dit gaat goed, zodat hij een woning kan huren in Lucaswolde. Ze kunnen zelfs enkele koeien aanschaffen. Hij zoekt werk voor z'n zonen en koopt voor f 20,- een verwiel (spinnewiel) en van het spinnen komen ze tot weven en tot een blauwververij.

Ze gingen zondags naar Ulrum lopen, ruim 4 uur heen en 4 uur terug, om te luisteren naar Ds. De Cock. Door de week vertelden ze de verhalen door aan de achterblijvers. Dit was rond 1833-1834.

Een zekere Ds. Scholte wilde preken in Ulrum, i.p.v. Ds. De Cock (zijn dochttertje was net begraven). Ze kregen voor deze ruil geen toestemming en Ds. N. Smith van Leens ging voor. De kerkgangers waren boos en drongen erbij Ds. Smith op aan. Later werd gezegd dat de mensen deze Dominee hadden aangevallen. Ds. Scholte preekte toen op een stuk land, 's middags. Dit was in oktober 1834. Men zocht een zondebok voor het gebeuren in de kerk en men had iemand in het gedrang gezien met blauwe handen (Claas de blauwverver) hij werd toen (vals) beschuldigd en gevangen gezet; evenals Ds. Scholte, in Appingedam. Ze kwamen naast elkaar in de cel en Dominee kon Claas bemoedigen met gezang en preek. In Groningen werd Ds. De Cock gevangen gezet, later werd Claas ook naar Groningen gebracht. Hij zat daar een half jaar in voorarrest. Daarna werd hij anderhalf jaar gevangen gehouden in Hoorn.

Hij wordt de grootste martelaar der Afscheidenen.

In Grootegast werd de zaak voortgezet en, geheime, bijeenkomsten gehouden. Op 20-06-1835 wordt in Grootegast de Gereformeerde gemeente gesticht. Lammert A. De Wit wordt diaken. Er mogen, volgens bepalingen door Napoleon opgesteld, niet meer dan 19 personen samscholen. Er werd ook wel eens proces-verbaal opgemaakt wegens overtreding.

In de winter van 1836 komt Claas uit het gevang.

De kinderen van Claas waren:

Lammert Alberda geboren te Winschoten 16-06-1803 overleden 11-03-1891 te Marum, trouwt met Martje Holwein. Hij wordt net als zijn vader blaauwverver.

Okje geboren te Winschoten 04-03-1805 overleden 01-09-1884 te Grootegast, trouwt in 1840 met Jakob Olthoff.

Derk geboren te Grootegast op 26-04-1808-, trouwt op 05-04-1832 te Grijpskerk met Trientje Reinders Noordhof.

Petrus geboren te Grootegast op 01-05-1812 overleden op 11-05-1886 te Grootegast, trouwt op 01-11-1832 te Grootegast met Trientje Jans Boonstra. Z'n 2^e huwelijk is op 11-03-1874 met Aaltje Berends Hoeksema.

Claas is na de dood van Foske nog getrouwd met Antje Geerts Kats 1798-24-04-1848 (snieder Antje- ze was naaister). Dit huwelijk viel hem tegen. Claas sukkelde veel met z'n maag en been. Hij sterft 29 april 1846 te gemeente Marum.

De lijn van mij naar Claas de With:

Mattie Hoeksma 1958

Aafke Postma 1923- x Louw Hoeksma 1917-1986

Gepke de With 1893-1970 x Ate Postma 1887-1973

Petrus de With 1860-1923 x Martje Brink 1865-1924

Jan de With 1833-1913 x Antje Renkema 1832-1871

Petrus de With 1812-1886 x Trientje Boonstra 1806-1873

Claas de With 1777-1846 x Foske v.d. Laan 1768-1843

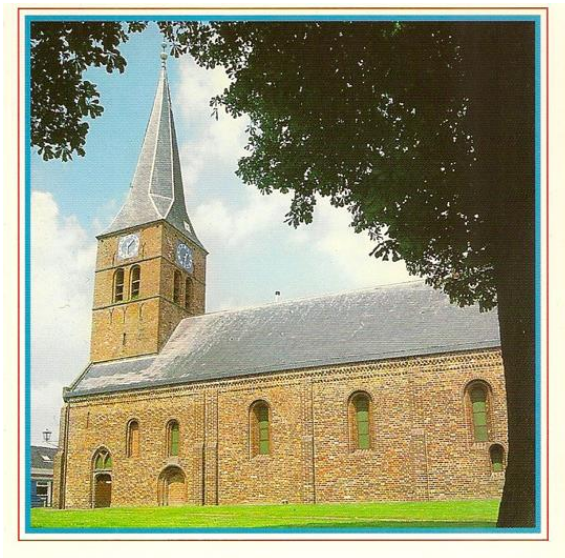
Durk de With 1756-±1791 x Minke Sierds 1758-±1801

Claas de With 1731-1770 x Geertje Dirks 1728-1770

Tamme Lucas 1697-1742 x Trijntie Clases-1772

Luichas Harmens 1654-1724 x Grijtie Goslicks 1661-1707

Harmen ±1621-1674 x Tietsche Jans

De Kerk van Ulrum waar het
oproer was.